

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т
1931 снл алтынны
ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭННТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 109 (4999)

1977 снл. Балабан ыйн 13 күнэ
оптуорунньук

Сынаата
2 харчы

Э Б Э Н Э Э Т Э Л И С Т И Б Э ТУОЛУУТУНАН КИЭРГЭЙЭР

ССКП КК нам ыйнаагын (1977 с.) Пленумун тураахтары- гар дьмаланан эппиэттэн, Улуу Октябрь 60 сылын көрсө оро- йуонга үлэ бары коллективтара үрдэттилибит эбэһэтэлистебэ ылыннан дьулурдаахтык үлэ- лииллэр.

Хайдалаах юбилей чинэигэр дойду үрдүнэн тэһиһилибит со- циалистическай куоталаһыга биһирсэ, оройуон киинэтин үлэ- фиттэре онус пятилетка икки бастакы сылын былааннарын сө- тиннэл 7 күнүгэр толорорго эбэ- нэтэлистебэ ылыммыттара. Ки- нофикатордар туруоруммут сору- тарык үлэ сүрүн көрүһтүрүгэр икки ыйтан өрдүк кэмнэн гру- таан толордулар. Балабан-ыйын 1 күнүгэр былааным көрөөччүнү киһини хайыга 106,6 быры- бынан, үн киһиритин 101,4 бы- рыһынан толордулар. Оройуон 16 киноустановкаһа икки- сыла- лаах былааннарын куобардылар.

Юбилейдаах снл сайынны ыйдарыгар Эрилик Эристини аа- тынан совхоз Чакырдаагы отде- лениетин Семён Сайылыгы фер- матын коллективна хас биһирди фуражнай ынахтан 1136 кг үүтү мырга социалистическай эбэһэтэлистебэ ылымнан туруу- лаһан үлэһинэр. Манна О. Д. Лу- ковецка, В. П. Адамона, А. А. Демьянова, А. П. Сергеева уо. д. а. бастык көрдөрүүнү сн- тистилэр.

Субуруускай аатынан совхоз Хатылытаагы отделениеһын ме- ханизатордара юбилейни көрсө эрдэтөөди паары көтөрүүтэ уонна бааһыналарын таластааһыга үрдэттилибит эбэһэтэлистебэ ылымнан оройуонга ынырык та- хаарбыттара. Хатылытар биэс тракторнай агрегаты икки сме- лаван үлэлэтэн 530 гектарга эрдэтөөди паары үчүгэй хаачыс- тыбалаахтык ылан биһирит тылларын чинэстэхтик толорбу- ттара.

Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытаагы отделениеһын субан сүөһүтүн бостууктара мэтчирэп ыйдарыгар 961 мчаг сүөһүнү хас биһирдиһэрин 100 кило- граммтан итэһэ сүөх төлөһүтэ- ргэ соруу ылымнан оройуон субан сүөһүнү көрөөччүлэригэр ыгы- рык таһаарбыттара. Киһилэр бу күнүгэ куварана сүөх түмүк- тээхтэр. Туруоруммут сорука- рын толорор кыахтаахтар.

Бу совхоз Одьулууннаагы от- делениеттар республика үгү- лөөх механизатора, Октябрьскай Революция уонна «Бочуот Зна- га» орденнар кавалердара Н. В. Яковлев салайааччылаах үрдүк үүнүү эвонота гектартан ортогу- нан 10,5 центнертан итэһэ сүөх үүнүүнү ылан, валовойнан 1104 тонна бурдугу туттарарга

сорукаммыта. Биһигин эвонот 400-төн тахса тонна бурдугу туттарда. Киһилэр ылыммыт со- циалистическай эбэһэтэлистебэ- лэрин толорор иһин туруулаһан үлэһинилэр.

Өл-эрэрин үлэ сөрөх коллек- тивтара эбэһэтэлистебэ р и н толорууга эппиэтэ сүөх сыһаан- настылар. Ол курдук, тэрээһин үлэ мөлтөөтүн, баар кыахтары толору туһамматтаһарыттан Су- буруускай аатынан совхоз Со- ловьенталы отделениеһын отчуот- та балабан ыйын 1 күнүгэр дн- ри 550 тонна сннэлэн, 260 тон- на сенаһы, 2600 тонна оту сово- туоппалаахтык сору к т а р ы н кыайбатылар. Оттоһуонга Сы- ланг, Хатылы, Одьулуун о. д. а. отделениеһар былааннарын ыра- цынан толорбонхо иһэлэр.

Улуу Октябрь 60 сылыах юбилейи буолара хопон турдах ыйын тутанаан иһэр. Ийэ дойду- бүт, партия, правительство ий- нигэр биһирбит бигэ тылаи чинэ- стэхтик толорор, социалистиче- скай эбэһэтэлистебэтиһин куоба- рар оһон хайраллаах юбилейи хаалыһалаахтара сүөх көрсө сө- рүтээххит.

Бастагынарга таһыһини, киһи- лэр үлэлэрин оһытын аһыммыс- лаахтык туһанымы — үлэ бары коллективтарын бочуоттаах уон- на эппиэттээх сорукара. Оһон үлэһит барыта, коллектив биһи- та тэрээһиннээх буолуу, үлэһэ турунуу чыпчаалыгар тийһэркэ снтиннэххэ. Биһиги кэм ха- биһирдин күнэ, хас биһирди ча- ба үрдүк өһөрүмтүөлөөхтүк, үр- дүк көдүүстөөхтүк туһанылла- рын туһугар производствонь тэ- рийинни, «материальной-техниче- скай өттүнэн хааччыһыны му- нутуурдук тунсарыахха, соци- алистическай куоталаһымы ба- ры дьаһалларынан көрүүнү»ххэ, политическай-маассабай үлэни ха- лааһытааһар даһаны күтүүр- дүүххэ.

Бу эппиэттээх соруу толоруу- га партийнай, комсомольскай, профсоюзнай тэриятэлэр, срьсо- веттар исполкомнара, хаһаайыс- тыбаннай салайааччылар, спе- циалистар элбэх тэрият үлэни ыһтар аһаллаахтар. Былаан, эбэ- нэтэлистебэ туолуутун иһит биһирдиһээн үлэһиттэр, коллек- тивтар эппиэтинэһэриһин үрдэ- тнэххэ, хаалыһалаахтары өрө тар- дар дьаһаллары ыһаахха.

Социалистическай куоталаһымы ыһаммын өрө көтөһөн, үдэрлэп пахта хас биһирди күнүн, хас биһирди чаһыны мунутуур өһө- рүмтүөлөөхтүк, көдүүстөөхтүк, туһаныаһы!

Толору мас тиэнэн

Оройуоннаагы прокомбинан- на Семён Николаевич Ивонко тоһуу үлэһитинэн аһыллар. Ки- ни бу тэрияттэ үлэһиттэ 16 снл буолла.

Ыйылыты юбилейдаах снлгэ үлэһэ үрдүк киһириттэри ыһар иһин Семён Николаевич дн- ыһардыахтын үлэһинэр. Хаһык даһаны ардаахтык, хаһыат күн- нөргэ иһин 50-ча километрдаах снртэн мас тийэр, үлэһэ-ха- маһа тохтообот. Ыйыдаагы бы- лааннарын куруутун 30—40 бы- рыһынан аһары толорор. Бу күн- нөргэ иһин Нерюнгуттан баран Чурапчы орто оскуолатыгар

турба тийээн аһалла. Семён Николаевич балабан ыйыгар былааным 260 кубометр маһы тийэр, ол өһөтэр 26 ка- рыһыны онорор соруудаах. Биһиги ити былааным чинэ- стэхтик толорор иһин күрүөм- нээх үлэ үһүгэр снлдьар.

Д. ДЬЯЧКОВСКАЯ.

ЛАППА АҔАРДЫЛАР

Юбилейдаах снл аһынн аһыт ыйыгар Е. Н. Крова- кова старшайдаах Илэһэй фермата Субуруускай ааты- нан совхоз Соловьенталы от- делениеттар биһир бастык көрдөрүүһэһини аһыллар. Бу кэм иһигэр манна үүт ва- ловой маһы былааным 22370 килограммынан аһарыһына, өттөн хас биһирди фуражнай ынахтан 1384-түү килограмм үүт маһан, сорууд 118,8 бы- рыһынан туолла.

Ол иһигэр сайынны үс ый- дангы былаан ферма үрдүнэн валовойнан 8204, хас биһир- лин ынахтан маһыан 61-дин килограммынан аһарыһына. Маннык түмүгү маһыһыһыт тар сайынны мэтчирээти эһин аһыһыгы ыһта таһа- дьһөрөһөн, күннөһө реннэ ми кытаанахтык тутуһан сн- тистилэр.

С. ОСИПОВ.

ОНУС ПЯТИЛЕТКА: 60 ЮБИЛЕЙДААХ СЫЛ ВАХТАТА

Коммунистическай үлэ удариһа, шофер А. М. Пестерев лесопункта хайыс да снлэн үлэһинэр. Киһи, снл эһи аһыһтар курдук, юби- лейдаах снлгэ бөһөтүн иһингэр үрдэттиһэ эбэһэтэлистебэ ылыммыта. Снл аһыһы аһыс ыйыгар 1894 кубическай метр оттуу х- ны таһаахтык соруудаһын 2704 кубическай ме- тринэн толорон, ылыммыт киһиритин 42 быры- ыһынан аһарда. Оһыттаах механизатор биһи- рэ үлэһинэр таһаарыһтарыгар мэднн көтөһө- лөр үтүө үтэстэх. Ол курдук, Александр Ми-

хайлович быһыл сайын уопһуһкатын биһирэ- тигэр аһыһаһыт техникалары көрүүтэ-аһыһа- га, өрөһүөннөөһингэ, куовтары саһарыт оноруга бөһөтүн бада өттүнэн көмөлөһтө. Кө- тнш шофер онус пятилетка иһинэ сыһыт ылыммыт үрдэттилибит киһиритин. Улуу Ок- тибрь юбилейи көрсө толорорго сорукаһар.

СНИМОВКА: А. М. Пестерев иһыһына куо- вын онорго турарын көрөөтүт.

П. Ойонешников фотот.

● Куоталаһыы дневнигэ

И. ВАСИЛЬЕВ БИЭТЭННЭ УРУТААТА

«Шурба» совхоз Чаппандатаагы отделениеһын бастык механи- затера, республика аатырбыт отчуот Илья Андреевич Васильев пятилетка иһинэ сыһын сайынныгар бөһөтүн салайар кэмнэ ме- ханизациялаах эвонотун хас биһирди киһириттэ 200 тоннаттан итэ- рһэ сүөх оту өттүгэ биһирбит бигэ тылаи толордо.

Илья Васильев эвонота бу күннөргэ маршруттаах өттүгэр соду- баларын бүтүрэ. Киһилэр балабан ыйын 10 күнүгэр валовойнан 1457 тонна бастык хаачыстыбалаах оту соботуоппалаатылар, оһон биһирди киһириттэ 208 тонна өттөннулар.

Аатырбыт отчуот кытта снрай куоталаһымы киһирсэ, биһиги республика-өһүһүт Субуруускай аатынан совхоз Соловьенталы отделениеһын механизатора Иван Иванович Сергеев эвонота б- ыһыһа Аһыһай сокуогун орустарда. Киһилэр баһаһынни туру- гунан 936 тонна өттөннулар уонна 62 тонна сннлэһтүннүлэр. Оһон Сергеев эвонотун өттүннэ 167-ми тонна оту соботуоп- палаатылар. Киһилэр ылыммыт социалистическай эбэһэтэлистебэ биһирит толорор иһингэ бу ый 15 күнүгэр днэри ходоһыта таһыһыт былааннаахтар.

Г. СИВЦЕВ.

Көмөлөрө улахан

Коммунальнай предриятно- лар уонна туһсаран онорору ком- бинаттын коллективна Субуруус- кай аатынан совхоз Хатылытаа- ы отделениеһын шифтэһин ула- хан көмөһү онорор.

Ол курдук, быһыл сайын от ыйын 15 күнүттөн саһалаан от- деление ходоһытыгар бу комби- наттан Иван Петрович Макаров салайааччылаах үс улахан киһи уонна иһин оскуола орто үлэ- лэһтэ. Киһилэр балабан ыйын 1 күнүгэр днэри 624 тонна оту көмчөттүлэр, балааннарын аһыһыллар.

Иһин таһыһан комбинат үлэ- биттэре өр-бүө күннөргэ күр- дүөһүһүн таһсан отделениеһа ыһыһылар бары үлэлэри актив- найдак кытааһыһылар.

И. ЧИЧИГИНАРОВ.

ОРОЙУОН СОВХОЗТАРЫГАР СҮӨҮ АҔЫЛЫГЫН БЭЛЭМНЭЭҔИН 1977 СЫЛ БАЛАБАН ҔЫЫН 12 КҮНҮНЭЭҔИ СВОДНАТА

СОВХОЗТАР	Үлэһинэр киһи аһыһына	Звенолар		Оаһуу (гектар)	Көһүһүн (тонна)	Сннэлэс (тонна)		Сенаж (тонна)		От 1999-күтэ (тонна)	
		барыта	о. н. меха- низированнай			былаан	туолла	былаан	туолла	былаан	туолла
Карл Маркс	292	28	5	15523	8465	2600	1350	1000	200	400	200
Субуруускай	709	10	6	16910	9635	2900	950	1200	300	400	185
Эрилик Эристини	480	28	—	14969	7425	2000	350	800	—	—	—
Оройуон үрдүнэн	1481	96	11	47402	25525	7500	2650	3000	500	800	385

Государственной статистина оройуоннаагы инспектурата.

УЛУУ ОКТЯБРЬ 60 СЫЛЫН КӨРСӨ ЛЕНИН ИДЕЯЛАРЫН СЫРДЫГА Казахская Советская Социалистическая республика

«БИНИГИ ПАРТИЯБЫТ ЛЕНИНСКЭИ НАЦИОНАЛЬНАЙ ПОЛИТИКАТЫН, НОРОУТТАР ДОБОР-
ДОҢУУЛАРЫН УОННА БЫРААТТАҢЫЛАРЫН ПОЛИТИКАТЫН БИГЭТИН УОННА УТУМНААХ-
ТЫН ОЛОХХО КИЛЛЭРИН СОВЕТСКАЙ КАЗАХСТАН ИСТОРИЧЕСКАЙ ДЬЫЛБАТЫГАР ТУОХ
БААР КУУҢУНЭН НӨҢҮНЭ».

УЛУУ УЛАРЫТА ТУТАР КУУС

Кыайылаах Октябрь Казахстан тэнийэ сытар Каспий уон-
на Иртыш, Урал уонна Тянь-Шань сис хайаларын уйаара-ка-
йэра бидлибэт кыаг нэлэмэн нэнигэр үтүөкэн уларыйыылары
адалла.

Баара эрэ биир кылуонэ олохун устатыгар казах норуота
Ленин мыйыт суолунан бүтүн эпоханын нөҥүө хардылаата.
Кини Советтар былаастарын сылларыгар мас сухаттан 300 ат
куустээх транспордарга, хойгуоттан чогуу хостуур комплекстарга,
сэниархай баладанынан социалистическай куораттарга,
тэбис иллык суолларыттан автостралаларга уонна салтын
лайндыгыгар дээрэ суолу ааста. Култура уонна наука
уобастарыгар эмиэ сүҥкэн уларыйыылар табыстылар.

«Көтөр бэйэтин кынаатынан, оттон кини — добордоһуунан,
куустээх» дэи казах өлүн хобооно этэр. Казахстанга олорор
сүүстэн тахса нациялар уонна народностар предствителэрин
бөдө добордоһуулар уонна бырааттаһыылар — СССР ле-
нинскэй национальной политикатын түлүгэ. Казахстан куучча
норуотун бэйэлэрин убайдарынан уонна добордорунан аат-
тымылар. Кини, биниги ИЯэ дойдубут бары атын норуоттарын
күрдүн, үтүө сааһаах көмөтө кырыс сир баһылааһын ге-
роическай эпоханын сылларыгар ураты итэҕэттилээхтик кө-
һүннэ. Билигин республика картатыгар 82 куораттар бааллар.
Ити куораттартан 65-рэ Советскай былаас сылларыгар үүнэн
табыстылар, тыһынчанан тупсадай бөһүлөктөр, бөдөн во-
дохранилищелар уонна ханааллар тутулунулар, колхозтар
уонна совхозтар баһыналар уонунан мөлүһүн ректарга та-
һийэр.

Советскай-Казахстан экономикага огорумтуолаах куустар
комплекснайдик сайдыыларынан бэлиттэнэр. Республика тер-
риториятыгар сир аныттан көстөр баай 90-тан тахса көрүг-
нэрэ арытына. Ити бэйидаах сирдэри туһага кыһтаран бөдөн
промышленнай предприятиелары тутуу базатынан буолла. Би-
лигин Казахстан өйгөөх металллары, чогуу, нефть хостобуунга,
электроэнергияны, чугууну, ыстаалы, прокаты, минеральнай
уодурдуулары, тыа хаһаайыстыбатын массынналарын уонна
промышленнай бордунукуйа атын элбэх көрүннэрин огорон
таһаарыага дойдуга биир бастакы мнэстэни ылар.

Республикада билигин промышленнай производство бары
салааларын хабар сүүһүнэн предиритиелар үлэтинилэр. Мо-
дун производственной база уонна үрдүк научнай-технической
потенциал бөдөн территориальной производственной комплек-
сары тэрийэр кыагы биирэр.

Кырыс сирдэри баһылааһын уонна сүүһүнэн саҥа совхозта-
ры тэрийи республиканы дойду бурдугу үүннэрэр уонна сүө-
һүнү итэр бөдөн базатыгар кубулутта. 1971—1976 сылларга
сылга бурдугу үүннэрин ортотунан 23-мөлүһүн тоннага тий-
дэ. Ити кырыс сирдэри баһылаах миннээҕи алта сыллардаа-
бар ортотунан 6,3 төгүлүнэн элбэх.

Социализм улуу уларытан тутар күүһэ норуот үөрөҕүрүш-
түгэр, доруобуйа харыстабылыгар, наукада уонна културада
чаҕылхайдык көстөр.

Республика үлэһиттэрэ СССР саҥа Конституциятын быра-
йааһын бийиринилэр. Кинилэр аан дойдуга бастакы социали-
стическай государство төрүттэһинитэ 60 сыла туолуутун үлэҕэ
саҥа ситиһинилэринэн көрсөргө, СССР XXV съезин историяда
ниирэр уураахтарын ситиһинилээхтик олоххо киллэрэргэ бигэ
быһаарынылаахтар.

Казахская ССР столицада — Алма-Ата. «Орбита» саны шыры-
райом.

СИР АННЫНААҒЫ КЫЛАДАБЫАЙДАР

Казахстандагы хайа-байытар кыһыннааһын горняктары сир а-
нылаагы баай рудалар тирээр суолу арытар аан бастагы до-
ринг хайыны оҥордулар. Маҥ-
на хара металургия саҥа бө-
дөн тутууга кыһымалар. Ком-
бинаты тутуу СССР XXV съе-
зин уурааһынан көрүлүбүтэ.
Кини бырайыантаныт кыһыга-
та — сылга 20 мөлүһүн тонна
тимир рудата. Маһын наһаа-
бынан хостуур буолаахха, руды
саһааһа 100 сылга тийиһэр.

Билигин быһа хостотоххо, хас
онус тонна советскай ыстык
Казахстан рудатынан уһаарыл-
лар. Геологтар быһаарымылары-
нан, кырыс сирдэх илтиһэ, са-
дахтик көстөр тимир рудатын
кыладабалаһынан буотар — ма-
на бүтүн арҕаа Европатаар
элбэх сиппээс баара биллэнэ.
Маһаары рудалар аҕайах өрө-
куоттаах карьернай ыһамаһын
хостонуктарын сай.

Казахская ССР «Айрылы»
(«Ид ганди») — Казахстанчы-
ны дыахталар дойдорсөөһүн
недогосическай, институттарын
народнай-локальнай, инструмен-
тальнай ансамблыны көтө. Кини
үлэһиттэр уус-уран самоде-
лельнай айымныларын бүтүн
Советтарды фестивалын дээрэстэ
бурдуга. Билигин 60 коллектив

Улуу Октябрь 60 сыллар көмө-
лөт үлэһит бырайыккытаа-
гы программаны бэлэһинир.

СИНМОККА: «Айрылы» ан-
самблы.

Париж киниэхэ ытыһын таһыммыта

Бу кырдык да триумф элэ
көрөөчүлэр дохсуһуҥ ытыста-
рын таһыммыттары, оттон аҥ-
рактарга төлөрөөчүлэр авто-
графтары ыларга тийбэттэ-
го.

Парижаннарга барт үтүө —
Курмангазы аатынан народнай
инструменттар оркестраһын му-
зыкаһынан чаҕылхай нацио-
нальнай көстүүмнэрэ да, Чай-
ковскай, Глинка, Моцарт муза-
калары иһи струнааһа дойдуга
бартэххэйдик төлөрүлүүрү да
уонна төлөрөөчүлэр үрдүк
культураһа да — барыта
дыһты, сөхтөрүүлөх буолбута.
Курмангазы аатынан оркестр
Англияда эмиэ сүҥкэн ситиһин-
дыһты.

Берлингэ уонна Хельсингкэ,
бары континенттар уонунан
атын куораттарыгар уонна дой-
дуларыгар казах ырыата дыа-
рыһыта.

Билигин республикада ансам-
бллар, опера, филармония,
драматическай театрлар үлэ-
тинилэр. Оттон Октябрьскэй ре-
волюция иһинэ өһөөдөр ити-
ник үлэлэр казахтар тыһыра-
гар букаһын да суох өһилэр.

ЭКЗАМЕН ЧИСТЭЭХТИК ТУТТАРЫЛЫНА

Михаил Довжик өбүгүтэ —
саас-үйэ тухары бурдугу үүннэ-
рөөчүлэр.

— Мин эмиэ сиргэ ылааран
барытым, — диир Михаил. Еро-
пона.

— Итинн Казахстанга кырыс
сиргэ элээн барыаһын өссө үчү-
гэйдик өйдөөбүтүм. Маһа, ды-
һинэн ылаахха, мин үлэҕэ био-
графини саҕалаһыным. Маһа
мин 1954 сыллаахха комсомоль-
скай түтүккээн кыһын. Ты-
һынччанан саҥа төһө көлөт-
чилэргэ кырыс сир кинилэр ха-
раһтардарын боруобалаһынына-
рынан уонна таһылар олохторун
оскулататынан буолбута.

Целиноградскай уобастаа-
бы «Шульскай» совхоз бирис-

дыһыра. Социалистическай Үлэ
Геройа М. Довжик кырыс сиргэ
23 сыла үүнүүнү хомуйда. Хас
бирдин сылааһы үүнүү хонуу-
ра киниэхэ уонна кини таһа-
арастарыгар эр саһаа, ситиһ-
хотуу уонна маастарыстыба элэ-
мэһанан, коммунистар минни-
күһүгэ иһэр быраһыттарын ат-
тестациятынан буолар. Бу эк-
замен эмиэ чистээхтик тутта-
рылына.

1954 сыллаахха кулун тутарга
Довжик уонна кини таһаарыс-
тара олорбут баһаанналарга би-
лигин Москвада Революция му-
зейыгар бар. Бу — кинилэргэ
күндү ыбарыада, бастааһа, суха
суолун таһаарыттар хорсуу бы-
һылары биллэһин.

Казахстан территориятыгар Советскай былаас миннэ аластат-
кыһынныһыттан үөрэттээдэ 2 бырайыантан арыот этэ.

Бүтүн Казахстан — наһааһына үрдүк таһымнааһын үөр-
дүрүт республикаты. Үрдүк үөрэт биһэ уон уонна иһи сүүстэн
таһа анааһа орто үөрэт таһымнааһыгар мөлүһүн аһаа
иһи үөрэтэр. Республикада таһа тыһынчанан таһа уонна
үөрэттээһин оскуолаһа үлэтинилэр.

СИНМОККА: Алма-Ата куораттааһын С. М. Киров атынан 12
№-дөөг орто оскуола пердэй кылааһын уорантэһчата Лайла-Аска-
рова Ленин тэһдүн хобоону аһар.

СССР фотохрониката.

ҮЙЭТИТИЭХХЭ

Бонтурускай удуус сабаттан, бастына оркуода 1872 сыйлаахха аймаллацтган иалата коруот үөрөдиринтин сайыннарылаа төһөлөөх сырлаах уонна сымаллаах үлэ кытылыбыта буолуой? Манн умуулар сатаах мат үлэ быһытынан көрөн, үйүтүт, үүһэр көлүөһэ халларар наада.

Мин санаабар, ордух билигити көмүр, бу кыаллар суол: Үйүлэви үйүтүтүт үтүө үөрэхтээх дьоннордоохтут, кыһаллаах да көмүрү ааспыт кырыктыктыбыт баттахтаах кырдыаас учууталлардаахпыт. Маннаах Октябрьскай революция 60 сылын туолуутун көрсө тугу көмүтөн тиктиэхпитин сөбүй?

Оройуонуга комсомольскай уонна пионерскай тэриэтэлэр үөскээһиннэри туһунан Р. Н. Васильев, «Турпэм — туһалаах сыйыналан» дьин темада М. П. Ефимов үлэлэр бааллар. В. М. Неустроев «Норуот үөрөдиринтин историческай ыспыраапка» дьин темада салгы үлэлэрэ. «Чурапчы — спортивнай оройуон» дьин темата С. С. Павлов өтөрөө. Ага дойдуну кө-

мүсүүр Улуу сарынга кытылыбыт уонна историческай хонуттар геройдуу охтубут буойун учууталлар тустарынан үлэни Н. М. Павлов, Г. Ф. Спиридов олоххо кылларарытара.

Оройуоннаагы «Сага олох» хаһыат редакцията педагогическай үлэ ветераннарын сырлаах үлэлэрин сырдатарга көтөхтүт дойдуннаах ойбукун оркуода директордара салгы туһанаалара, бэйэлэрин коллективтарыгар үлэлэрбит уонна үлэлэп сылдьар кырдыаас итиннэ бастыг үлэлээх учууталлар тустарынан сырдаталара, көбүтүлэрэ наада.

Ветеран учууталлар бэйэлэрин ахтылыларын, архивнай докумуоннарын, педагогическай аарыгы кылларбит үлэлэрин, о. д. а. түмүгү болгонторун ууруохтаахтар.

Манна барытыгар партийнай, профсоюзнай уонна комсомольскай тэриэтэлэр уонна оркуодалар администрациялара быһаччы кытталара наада.

Н. СОЛОВЬЕВ,
педагогическай үлэ ветераннарын оройуоннаагы советын председателэ.

ОЛОХ-ДЬАҤАХ ГИГИЕНЭТЭ ТУТУУЛЛУОХТААХ

Араас сымстатаннаах шарын лары утары охсуууга көһүлүһэ оруола улахан. Онуоха хас бирдирин киһи коммунальнай гигиена саяктарнай быраабылаларын билэрэ уонна толорорго наада.

Олорор сирбит салгына, тут-

тар уубут, дьэбит, үлэлэр тарахтатт мьаас буолуохтаахтар уонна олорор бөһүөлүктү сага тутуулар биллэһиэхтээх быраахтахтаахтар.

Куорат уонна тыа сирин салгынын тэҥнэр буоллаахха, тыа сирин салгына — мьаас. Ошон

Урут оҕону таңара дьэстэ сүрэхтирэр. Ол иһин ханыа да итэҕэллээх арабыт сага төрөөбүт оҕолорго таңараны кытта сибээстээх ааттары үгүстүк билэрэр. «Уйбаан» дьин аат «таңара бэлэ» дьин суолталаарын ааспыт сырныгы этэн турабыт. «Таңара бэлэ» биир Уйбаанын бүтүт эбит. Ылан көрүүгү «Сүөлэр» дьин ааты. Урут ити ааты нууччалар Федор дьин суруйаллар. Оччоҕо Ардаа Европаттаах Теодор дьин ааты кытта толору сөп түбөһэр — киһилэр иһин грек тылыттан төрүттээхтэр уонна «Таңара бэлэ» дьин суолталаахтар. Арай былыргы гректар «Θ» буквалара араас биримэҕэ сороҕор «Γ», сороҕор «Φ» курдук аабылара. Ошон Византиянан эргинэ кэлбит «Теодор» Россияда «Федор» дьин аат буолбут.

Теодор (Федор) дьин аат иһин тылтан төрүттээх

„ТАҢАРА БЭЛЭ“

АНТРОПОНИМИКА

теодор, онуоха «теод» дьин аат эмнэ «таңара бэлэ» («феос») — таңара, «дор» — «бэлэ» дьин суолталаахтар. Ошон грек тылыттан төрүттээх билигин нууччалары ааттарын «тео» («фео») дьин сүһүөхтээх тыллар «таңараттан» сирин нээх ойбукунулаахтар. Ол аһыгар Федора, Теодора, Феодосий, Федосья, Федот, Дорофей, Дорофея, Досифей, дьин ааттар эмнэ «таңара бэлэ» дьин суолталаахтар. Феодул (таңара нулута), Феоктист, Феоктиста (таңара айымныта), Феокла, Феокла (таңара албан аата), Феодил (таңараны таптааччы), Тимофей (таңараны ытыктааччы) уо. д. а. дьиннэр бааллар.

Быллыргы еврей тылыттан төрүттээх Матвей (Матфей)

дьин аат эмнэ «таңара бэлэ» дьин суолталаах, Уйбаан — Сүөлү биир суолталаах, уруулу ааттар буолан тахсаллар эбит. Итиннэ өссө Богдан («Богдан дьин») дьин төрүт нууччалары ааты эбон көбүтүн.

«Таңара бэлэ» дьин суолталаах аат иһиннэ норуоттарга да дэлэй: «Ходжаиберди» (таджиктарга, узбектарга), Худаверди, Аллаверди (азербайджанецтарга), Худабакш (иранецтарга), Атаудла арабтарга) уо. д. а.

Ити курдук норуоттарга таңара итэҕэлэ күүскэ баһылаан сылдьыбыт суола-иһэ антропониимарга чуолгайдик көстөр.

С. ЖИРКОВ.

дуоһууһа уулуссаны иһин өттүнэ тэриэтэлэр, олорор мундэр — иһиннэртэр көбүтүтүт маасабайдык ытыахха, ол салгыны төһөлөөх чэбдигирдэри киһи барыта билэр. Оройуон киһиннэр Ленин аатынан уулу саа дьааһыта, дьэсэд оркуода уонна балыһа үлэллэлэр. Манна кураан күнүгэ бүүр бур-

Аһыгар уубуттар бөх-сыас кирибэтин туһугар кыһанмахтаахпыт. Манна таһас суулар, сөөкүтүт булгуччу буолулар. Кыһынны ойбоннор тастарыгар муустубут моһому саас эрдэ мьаастааһынга зоналарынан сууотунуулары тэриэтэллээх, иһини сельсовет исполкома кытаанахтык ирдээх тустаах.

Олорор сирбит куртуйуулар наадатыгар тиновой уборкалар, помойнай дьаамалар баар буолалара булгуччулаах, ол кэмтээн кэмтэр мьаастын иһиннээх. Хомойуох иһин, сорох мааллар сылы быһа бөдүсүһү уулуссага тоҕолор. Хас

бирдирин мал, тэриэтэ олбурун уонна киһи территориялар түбөһөр уулуссаны ыраастык тутуохтаахтар.

Үлэлэр тэриэтэлэр, олорор дьэбит салгына мьаас буолулар бары кыһанмахтаахтык. Киһи олохун улахан аһара дьэбиттэр баар. Дьэ иһиннэр таһаах тардылыа суохтаах, дьэ субу-субу салгытатылаахтаах.

Бу общественнай гигиена сыраабылаларын хас бирдирин киһи билэр, толорорго наада.

Бөһүөлүктүн туһунан олохтуу олох-дьаһах культураны салгы үрдэттигэ, общественности бүтүтүтү турунуохтаах.

М. ИВАНОВА,

врач.

Пакистанга — политической кризис

Пакистанга — Азия дьирин иһиннэриһин тырты тыттылар государстволар кэһини кэмнэ политической кризис сагалык сымтатаннаах. Алтынны 18 күнүгэр болдоммут бары бүтүтүт быһыбарлар кэһиннэрттөн билигин байыаннай режим парламентскай демократиянан солбуйуохтаах быһыбар иһиннэрттөн хампаанна сагаллаары агай турдагына, былаастар Зульфикар Али Бхуттоны — бу дьыл от ыйыгар буолбут государственнай переворотка дьирин дойдуну салыһы рулутар турбут Пакистан народнай партиятын (ЗПНП) лидерин хаабаан көбүтүтүтэрэ.

Урукку премьер-министр хааһы Пакистанга ол иһиннэтан даһын тыһааһынаах быһыһы-майгыны муһур уһукка дьирин кытаатыннарда. Государство биримэһин байыһыга генерал Зия-Уль-Хак бу хардыһы бэйэтин Пакистан национальнай аһыһа дьин ааттаааччы оппозиционнай партиялар холбоһуктары модьуйуутугар бас барыһан олорбута. ПНА лидердэрэ бигэртэһэллэриннэ, Бхутто былааһын араастаан аһары туһана сатаабыт буруйдаах.

Манан сибээстээн Пакистан народнай партията быһыл кулун тутарта ытыктыбыт быһыбардарга кыайыһын сапатмах-

ха наада. Оччолорго киһи парламент 200-мьэстэттэн 155-иһи ылыта. Ол эрээри оппозиция, «албыһынан» аһан туран, куодастааһын түмүктөрүн быраахыһаабыта. Иһини политическай тэриэтэлэр салайааччыларын иһин ардыларыгар ытыктылыбыт уһун уонна марахан кэмсэтиһиннэр кэһиннэрттөн быһыл хоһутуу Пакистан быһыбарлааччыларын уһааларга хаттаан иһыгар туһунан быһаарылыһыта. Армия ороһуор уонна быһааһы бэйэтин иһиннэрттөн ыһыгар дьирин аһардаас быһыбарды ытыкты төһө да улахан суолталааһын иһин сорох техникческэй өттүлэрин эрэ туһунан сөбүлэһин хаалбыта. Баймакнайдар бэйэлэрэ олорбут перероттарын, генерал Зия-Уль-Хак эһириннэ, «гражданскай сэриниһи тумварга» баһарар буолан олорбут курдук быһаараллар.

Сага былаастар киһи урукку оппозицияны сөбүлүүлэрин аһи бастакыттан көрдөрдүлэр. Дойду, бастатан туран, экономикай уобаласка, көрсөр мьаастарыгар буруйдаан туран, киһилэр урукку правительстваны утары маасалары оро туруорарга наадалаагы барыһы олорбуттара.

Кырдык, капиталистическай эһитини ханыа экономическай кризис Пакистаны эмнэ шарылаахтык охсубута. Онуоха аһыһыт сага промышленнай про-

Аан дойду
ТЕМАТЫГАР
БЭСИЭДЭ

мышленность кэһиннэрттөн эрэ буолбаһа, төттөрү, 2 бырыһыан таһыгар түспүтүн этвэхха сөп. Эраты марахан балаһыанна промышленность бас-көс салаалары — текстильнай промышленность үһкөтүтэ. Хэһониттэн өрүү 18,3 болотунаны өһөрүү 13,2 бырыһыан таһыгар түспүтүт. Баймакнай переворот буолуодуттан эһитини балансытын дефицитэ миллиард доллартан орто, өттөн тас иһтөр сэттэ миллиард долларты тийдиһэр. Инфляция уонна сымаллар марааһыһынара норуот кэһи араһатын олохун уһулуобуйага таһыгар түһүүтүтүт тэриэтэлэр.

Ол эрээри ити шарыһыны эһитиннэрттөн өһөһүлүүт реңентэр дойду экономикаһын чэбдигирдэргэ көмөлөһүлэрэ саарбах. Ити бөдөн капитал барыһы баһыһыһыт, бал дьэстэр саамай

симин даһын дуулуһууларын хэһрэхтиһыртан анкаастанарга дуулуһууларын туһунан эһиллэр. Баймакнай администрация генеральнай секретара Гулам Исхаг Хан балабан ыйын 1 күнүттөн бурудук мэллээр предпринимелары уонна рьяна аһыһыт фабрикаларга национализациялаһын туһунан биллэрэ. ПНА лидердэрттөн бирдэстэрэ Гяфур Ахмад эмнэ хаалсыбыт туһугар бу блок биллэһа ытыһаһына киһи тас капитал дойдуга кэһириннэрттөн ураты таһыһаһах усулуобуйаны тэриэтэллэр туһунан биллэрэ.

Биир өттүттөн ПНП уонна аһы өттүттөн байыаннай былаастар иһиннэ ПНА иһин ардыларыгар тас политика болуруостарыгар утарыһы эмнэ балачча чуолгайдик көстөр. Биллэрини курдук, Бхутто правительствота кэһини кэмнэ бары государстволары, ол иһиннэр Пакистаны быһаччы маалына олорор Индияны уонна Афганистаны кытары доһордуу сымнаһыһыт сайыннарыһы күрөһү туһуһута. Генераллар реңкэһиһи иһиннэһа уһа арабскай правительстволар дьэһи улахан хаһыһыһы иһиннэр туһунан биллэр көһөрүүлэри кыһаларын сагаллаһа. ПНА, «тугу да көрөй-

баһа туран», идэрнай промышленноһы сайыннарытга, уонна туолаан, Кашмир көһкүрдөөх территориятын туһунан болуруоска Индияны утары кытаһаһах позицияны туһуһарга кыһаһаһыт дьин аһаһыһыт эһи. Ону тэһэ оппозиционнай болон лидердэрэ Кытайы кытары ордук иһса сибээһи олохтуурут эһиллэр.

Биллэн туран, билигин соһиһиһтар салгыһы хайдах сайдыһахтаахтарын эһи күчүмэһи. Аан дойду үтүө иһтэн көрөһүлэрэ сымнаһыһынан, Бхуттоны хаһыһы Пакистанга быһыбардары болдоммут кэмтэр ытыһыһы саарбаһаһыһыһына туруорар. Быһыбардар ол болдоһоһо ытыһаһыһыһыһыһына даһын хайдалара да буолбутун иһин кыайыһылаах балаһыһыһыһыта төһө туруһаһах буолара биллэһи.

А. КРАСИКОВ,
ССТА ырытааччыта.

Редактор э. г. И. С. ОКОЕВ.

Районо уонна профсоюз райкома Мутудай орто аһуолатын учууталыгар Сырцева Ирина Егоровна киһи таһыһыт иһэ

СИВЦЕВА

Ирина Семеновна

уһун шарыһы кэһиннэрттөн эһиһиһиһи бэйэлэрин дьирин куһурданнарын тэһиһиллэр.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700, Чурапчы с., Нарк Маркс уул. 12, ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор — 91-395, отделар — 91-495, улпсай — 91-505.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского, районо КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР.